

Овсянико-Куликовський Дмитро Миколайович
(1853-1920)
літературознавець, мовознавець

Народився 4 лютого 1853 року у Каховці в дворянській сім'ї.

Його рід із XVIII століття тісно пов'язаний із Таврією. Родина була надзвичайно відомою в Херсонській губернії. Мешкала в своїх маєтках – Бехтерах і Каховці.

Дмитро Миколайович навчався спочатку вдома, потім у Рішельєвській гімназії в Одесі.

Незабаром перевівся за сімейними обставинами до Сімферопольської гімназії, де самостійно студював грецьку мову.

1871 р. вступив на історико-філологічний факультет Петербурзького університету. Навесні 1873 р., перенісши тиф, за рекомендаціями лікарів вирішив перевестися у Новоросійський університет, у якому навчався до 1876 р.

З 1908 року був редактором „Истории русской литературы XIX века” – (т 1-5. 1908-1910).

Особисто знайомий із Михайлом Драгомановим. Редагував газету “Одесские новости”.

Восени 1876р. знову переїжджає до Петербурга.

Навесні 1847 року повертається до Каховки, а влітку їде до Одеси, звідки, за рішенням факультету, був відраджений за кордон до кафедри порівняльного мовознавства і санскриту. На межі 1870-х – 1880-х років мешкав у Празі, Женеві, Парижі, де активно контактував з політемігрантами.

1882 року став приват доцентом Московського університету, а влітку 1887 р. був призначений екстраординарним професором Казанського університету. 1887-й рік – захист докторської дисертації з проблем лінгвістики. 1888 року переведений на посаду професора до Харківського університету, в якому пройшло сімнадцять років його професорської діяльності. Залишив університет 1905 року. У цей період активно друкувався в „Харьковских губернских ведомостях”.

Уперше його „Собрание сочинений” було надруковано в Сант-Петербурзі 1909 року. Впродовж 1910-1914 р. перевидавалося.

До найбільш вагомих праць вченого належить тритомне соціологічне дослідження „История русской интеллигенции” (1903 – 1910 рр.), яке віддзеркалювало творчий шлях відомих митців: О.Пушкіна, М.Гоголя, І.Тургенєва, Л.Толстого, А.Чехова.

Був одним із основоположників психологічної школи в літературознавстві. Заснував свою наукову школу, обґрунтував свій напрям у літературознавчій науці.

Із 1912 року він редагував популярний у Росії часопис “Вестник Европы”.

Д. М. Овсянико-Куликовський належить до найбільш помітних інтелектуальних постатей Таврії. За внесок у розвиток літературознавства був обраний почесним академіком Санкт-Петербурзької Академії наук (1907 р.).

Влітку 1919 року переїжджає з Харкова в Одесу, де і закінчив життєвий шлях 9 жовтня 1920 року.

Є відомості, що усі представники славетної родини Овсянико-Куликовських поховані в селі Червоний Маяк Бериславського району.

Твори

1. Литературно-критические работы : в 2 т. / сост. Михайлова И. - М., 1989.

Про нього

2. Каляка, М.М. Шевченко і Херсонщина. Історія, люди, долі... / М. Каляка. – Херсон: Вета-Поліпринт. – 1997. – С. 37.
3. Голобородько, Я. Ю. В ореолі інтелектуальності (Соціумні й наукові грані Дмитра Овсянико-Куликовського) // Південний ареал. Консорціум літературної Таврії : роман-монографія / Ярослав Голобородько; ред. О.Шарговська. – К. : Факт, 2007. – С.12-32.
4. Те ж [Електронний документ] // Херсонська обласна бібліотека для дітей. Тавріка. – Режим доступу: <http://www.library.kherson.ua/young/tavrica/Goloborodko/Ovsianyko-Kulykovsjkyj.htm>
5. Голобородько, Я. Ю. Ліберальний академік із Каховки: спадщина Дмитра Овсянико-Куликовського // Полюси інтелектуальної Таврії / Я. Голобородько. – Херсон : Айлант, 2000. – С. 143-160.
6. Сидьолкіна, С. Забуті імена: Овсянико-Куликовські // Константи : альм. соц. досліджень. - Херсон. - 1996. - № 2. - С.100-102.

Довідкові видання

7. Овсянико-Куликівський Дмитро Миколайович // УРЕ : в 12 т. Т. 7. – К., 1982. – С. 477.
8. Овсянико-Куликовський Дмитрій Николаевич // Краткая литературная энциклопедия : в 8 т. Т. 5. – М., 1968. – Стб. 380.
9. История городов и сел Украинской ССР : Херсонская область. - К. : Глав. ред. УСЭ, 1983. – С .448.

Бібліографічні видання

10. Овсянико-Куликовський Дмитро Миколайович // Знаменні і пам'ятні дати Херсонщини на 2003 рік : бібліогр. покажч. / ХОУНБ ім. Олесь Гончара; уклад. Г.П. Мокрицька; ред. Л.І. Зелена. - Херсон, 2002. – С.9-13.